

15. 03 – 55 років

Морозенко Марія (справж. – Мороз; 15 березня 1969 – 9 жовтня 2023) – письменниця, літературна редакторка, філологиня, волонтерка. Членкиня НСПУ (2006). З 26 лютого 2019 – голова Київської обласної організації Національної спілки письменників України. Лауреатка багатьох літературних премій.

Марія Миколаївна народилася в селі Малин Млинівського району Рівненської області у багатодітній сім'ї. Вона була дев'ятою із дванадцяти дітей. Так сталося, що трагічно загинув батько. І всі діти одного дня подорослішали. Дванадцять дітей самотужки піднімала на ноги мама, Неоніла Андріївна, «Мати-героїня». Мама стала єдиною опорою у житті. *«На білім полотні троянди темно-сині, як неньчин біль недоспаних ночей»*, – мамин смуток відбився яскравим спомином дитинства на все життя.

Пережитий біль втрати, вболівання за маму і рідних розвинули у дев'ятирічної дівчинки подвоєне відчуття людських переживань. У той час, коли її ровесники захоплювалися дитячими іграми, Марійка пише свій перший вірш-застереження:

Страхіття чорної війни
Давно вже всім відоме.
І ми говоримо всі: «Ні!
Не хочемо такого.

Уже цей перший вірш відкрив глибину сприйняття світу юною поетесою. Марійка відправила цей вірш у республіканську газету «Зірка». Невдовзі прийшла відповідь: «Здрастуй, Маріє. Вірш твій прочитали – такий щирий, схвильований. А ти давно пишеш вірші? Які твої улюблені теми?»

Для нас, здається, ці рядки нічого особливого у собі не несуть. Але Марійка запам'ятала їх на все життя, адже саме вони надихнули її на подальшу творчу працю. Ідучи зі школи, через день ішла до сільської бібліотеки. Бібліотекар, приймаючи дві-три книги, запитувала, чи дійсно прочитала все. Просила переказати зміст книг, іноді не вірячи, що третьокласниця може «ковтати» ті книги, поспішаючи за новими. Але вже в четвертому класі бібліотекар довіряла Марії самій вибирати книги для читання. Марія поринала у світ книги: багато читала, виступала зі своїми віршами у школі, у районі. Рівненський письменник Євген Шморгун, познайомившись із творчістю юної авторки, порадив їй засвоїти правила віршування. Дівчинка читала твори Івана Франка, підручники з літературознавства. І постійно писала...

Після закінчення школи Марія працювала старшою піонервожатою восьмирічної школи, хоча понад усе мріяла навчатися у вузі. Але для цього їй потрібно було зібрати кошти, щоб мати змогу жити у місті. Допомоги їй було

чекати нізвідки. До того ж Марія не звикла сподіватися на когось. Вона знала, що всі життєві труднощі мусить здолати сама.

За кілька років, приїхавши до Києва, Марія вступила на факультет журналістики. У Києві дівчина знайшла свою долю. У 1991 році вийшла заміж і народила доньку. Для своєї донечки вона писала перші казки, колискові пісні (пізніше усі ці твори були надруковані у книжках).

Наприкінці вісімдесятих років вона навчалася на студії Катерини Мотрич. Уроки поетичної вправності брала і в Петра Засенка на студії «Веретено», якою керувала поетеса Марія Воробей. Петро Петрович уважно слухав вірші, особливу увагу звертаючи на римування. Завдяки Петру Засенку взяла собі прізвище – Морозенко (справжнє – Мороз).

Поезіям Марії Морозенко давав оцінку критик і літературознавець Кость Волинський. Він, читаючи вірші Марії, ставив плюси, а коли давав зауваження до віршів – знак питання. Кость Петрович порадив писати історичну прозу. З творчістю Марії Миколаївни Кость Волинський ознайомив і Юрія Мушкетика, який сказав, що бачить письменницю в майбутньому прозаїком.

У 1999 році вийшла перша збірка Марії Морозенко «Зоряні перевесла».

З 1994 року почалася пісенна діяльність поетеси. Нині у її творчому доробку більше сотні пісень, які звучать на радіо, в Україні та за кордоном.

Із 2000 року авторка активно займалася літературною творчістю для дітей. Видавництво «Преса України» зацікавилася казками Марії Морозенко. Тут було створено переказ словацької казки «Дванадцять місяців» та видана авторська казка «Про незвичайні пригоди хлопчика Чока, який шукав Країну Щастя».

У 2000 році Марія вступила до Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького на факультет української філології, який з відзнакою закінчила в 2005 році.

Марія цікавилася українською історією, намагалася осмислити її по-філософськи. У 2005 році вона видала поему «Княгиня Ольга». Презентація цієї книжки відбулася у Будинку вчителя. Продовженням історичної праці стала поема «Князь Святослав».

Навесні 2006 року на світ з'явилася збірка «Елегія любові». Цього ж року письменницю було прийнято до Національної Спілки письменників України.

Вона працювала літературним редактором, а також була керівником культурологічної студії «Духовність української родини», що діяв при Національному музеї літератури. Вона була головою Творчого об'єднання дитячих письменників Національної спілки письменників України.

Творчість

У доробку Марії Миколаївни – лірична поезія, прозові твори на історичну тематику, книги для дітей.

Книжкові видання:

збірка поезії «Зоряні перевесла» (1999);

історична поема «Княгиня Ольга» (2004);

літературний переказ казки «Дванадцять місяців» (2005);

збірка поезії «Елегія любові» (2006);

«Іван Сірко Великий характерник» (2009, ВСЛ);

«Незвичайні пригоди Чока...» (2010);

«Іван Сірко Славетний кошовий» (2013, ВСЛ);

«Найвірніші» (2014, Країна мрій);

«Іван Сірко» (2015, ВСЛ) – два романи в одній книзі;

«Вечорової пори» (2013, 2017 – оновлена, «Свічадо»);

проза для підлітків «Я закохалася» (2017, «Академія»);

драми: «Марія Магдалина», «Вічність», «Князь Святослав»;

дитячі казки «Про країну ласунів»;

навчальні серії «Хто це?», «Що це?»;

віршовані казки «У зеленому ярочку», «Незвичайні пригоди Чока...»;

серії пізнавальних загадок;

книга для родинного читання «Вечорової пори».

За поемою «Марія Магдалина» створено моновиставу «Поza зоною досяжності» (композитор О. Бурмицький, у головній ролі – Лариса Недін),

за діалогією про Івана Сірка – літературно-художню постановку О. Биструшкіна (радіо «Культура»).

Літературний редактор збірки «Зоряні перевесла» Кость Волинський виділив основну рису молодої поетеси: *«Так, Марія Морозенко з цієї першої збірки постає поетом доволі сформованим. І, що видається особливо цікавим і потенційно важливим, поетом з чітко національно вираженим своїм світосприйманням».*

Марія Морозенко удостоєна багатьох **відзнак та нагород** за свою літературну діяльність:

2005 року вона отримала золоту нагороду 3-ї Всеукраїнської виставки-ярмарку «Буквиця» за віршовану казку **«Про незвичайні пригоди хлопчика Чока, який шукав Країну Щастя»;**

у 2008 році письменниця стала лауреатом конкурсу «Рукомесло» в номінації «Твори для дітей»;

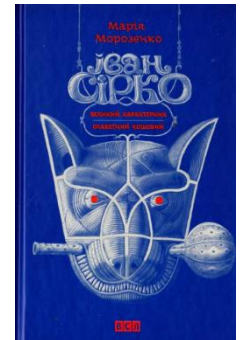
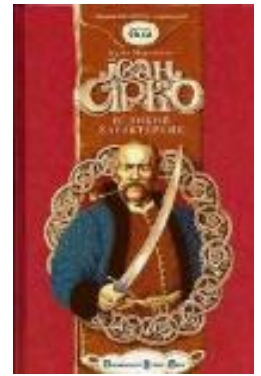
у 2009 – нагороджена ювілейною медаллю «90-річчя карного розшуку України»;

у 2010 році Марія Миколаївна перемогла у конкурсі «Різдвяне диво» в номінації «Мала проза», а також у конкурсі «Українська сила» (за рукопис повісті «Великий характерник Іван Сірко»);

етюд письменниці «Вони і лелеки» увійшов у сотню найкращих українських новел конкурсу «Сила малого»;

2017 – за прозові твори для дітей – «Іван Сірко, великий характерник», «Іван Сірко, славетний кошовий» та «Я закохалася» Марія Морозенко удостоєна Премії Кабінету Міністрів України ім. Лесі Українки;

з 1994 року М. Морозенко – володарка відзнак та дипломів численних пісенних фестивалів та міжнародних конкурсів.

Марія Морозенко займалася волонтерською діяльністю, допомагала бійцям, що воюють на сході, відвідувала поранених воїнів у шпиталі, які чекали на підтримку та спілкування.

У жовтні 2014 року за ініціативою письменниці у Національному музеї літератури України проведена благодійна акція «На цій землі нас не здолати», кошти від якої направлено на допомогу українським бійцям у зоні АТО. Частина зібраних під час акції книжок відправлено у дитбудинки Слов'янська.

Проте, своєю основною працею поетеса вважала творчість як осмислення глибинної, таємничої душі. Саме це було першоосновою її ніжного, доброго, мудрого поетичного слова.

«У неділю (8 жовтня 2023 року), вона в останній раз привезла до військового госпіталю волонтерський недільний обід. Як возила всі місяці цієї страшної війни. І хлопці, як завжди, дякували їй, за материнську турботу і посміхалися, а вона їм казала – «До зустрічі!» – написала журналістка Ольга Мусафірова. – «У неї була якась неймовірна сила духу і любові. У повному сенсі слова, Марія залишалася бійцем до останньої хвилини власного життя. Її обожнювали поранені. Не уявляю навіть, як я їм скажу про втрату...».

9 жовтня 2023 року Марія Миколаївна померла, їй було 54 роки. Її раптова смерть приголомшує і вражає, адже нас залишила людина, яка була взірцем людських чеснот, багатовимірна і непересічна, яка мала дар слова і Боже благословення на щоденний важкий письменницький труд.

<https://chl.kiev.ua/key/Books/ShowBook/622> (НБУ для дітей; Ключ: спогади, вітання, рецензії до 50-річчя Марії Морозенко)

<https://naurok.com.ua/prezentaciya-do-uroku-v-5-klasi-za-tvorom-m-morozenko-virnist-hatiko-280886.html> (Презентація до уроку. М. Морозенко «Вірність Хатіко». 5 клас)

<https://naurok.com.ua/mariya-morozenko-virnist-hatiko-prezentaciya-dlya-5-klasu-nush-bilokur-g-i-343138.html> (Марія Морозенко. «Вірність Хатіко». Презентація для 5 класу НУШ)

«Марія Морозенко витворила світ, про який можна думати як про діалог людей у часі й над часом. Усі вони, а мова все-таки про літературних героїв, сходяться довкола універсальних цінностей, а діють уже так, як їх розуміють. І цим заявляють про себе, заставляючи думати і про них, і про ситуації свого життя.

Її герої завжди на лінії добра і зла, їх бачиш і чуєш, за них переживаєш і сперечаєшся з ними. Вони живі, ходять по цій землі».

Василь Теремко, письменник

«Щиро, з повагою до себе та іншого вона (Марія Морозенко) промовляє не лише до дитини, а й до дорослого. Так, ніби ми вже не мусимо бути вербами, які обставини хилять то в один, то в інший бік. А можемо бути дубами, чи тополями, ...чи тими, ким ми є насправді. І не боятися злаватися. Врешті-решт, ми можемо бути навіть горами. Українськими горами, які не соромляться своєї автентичності.

Катерина Єгорушкіна, письменниця

«Марія Морозенко, як мало хто з сучасних авторів, вміє розчинятися в своїх персонажах. Вона – багатогранна і водночас пізнавана. Її щирість – природня».

Володимир Рутківський, письменник